

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/251
Toplantı Tarihi/Sayısı : 22.8.2024/44
Karar Numarası : 2024/789
Başvuran : U. S.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sungurlu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; "*Minoxil*" isimli saç bakım ürününün ceza infaz kurumu tarafından temin edilmemesinin ve hastaneye sevkinin yapılmamasının kötü muamele yasağının ihlalinin teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. "*Minoxil*" adlı saç bakım ürününün kullanmasının uygun olduğuna dair uzman doktor görüşü bulunduğunu, Kurum hekimi tarafından 2/11/2022 tarihinde kendisi için üç adet "*Minoxil*" ürününün reçete yazıldığını ancak Kurum İdaresi tarafından bu ürünlerin getirilmediğini, Kurum revir biriminde görevli hemşire ile bu konu hakkında konuştuğunda ise kendisine Kurum Müdürü tarafından izin verilmediğinin söylendiğini,

b. Reçete yazılması için tekrar hastaneye gitmesi gerektiğinin söylendiğini, bu söylemin bahsi geçen ürünü temin edememesi için bir bahane olarak ileri sürüldüğünü, Kurum hekimi tarafından düzenlenen 2/11/2022 tarihli reçete bulunmasına rağmen ürünün kendisine verilmemesinin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Görevi kötüye kullanma*" başlıklı 257'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca suç teşkil ettiğini ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması*" başlıklı 56'ncı maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı olduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Sungurlu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın "*Minoxil*" isimli ürünü kullanıp kullanmamasının gerekliliği konusunda ilgili raporun tanzim edilmesi için 8/12/2022 tarihinde Sungurlu Devlet Hastanesi Dahiliye Polikliniğine sevk edildiği, ilgili Dahiliye Polikliniği Uzman Hekimi tarafından düzenlenen sevk evrakında söz konusu ilacın uygun olduğuna dair bir ibarenin bulunmadığı,

b. Başvuran tarafından talep edilen "*Minoxil*" isimli kozmetik ürününün 1 yıl süre ile kullanılabilmesi için uzman hekimler tarafından ürünün kullanılması yönünde ifade içeren rapor hazırlanması gerektiği, Kurum kantininde "*Clear*", "*Bioblas*" ve "*Bioxcin Forte*" isimli saç bakım ürünlerinin bulunduğu ve bu ürünlerin de faydalı olacağı yönünde başvurana bilgi verildiği, başvuranın "*Minoxil*" isimli kozmetik ürününün temin edilmesi için ısrar etmesinin neticesinde bahsi geçen kozmetik ürününün kullanımının gerekliliği hususunda karar

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

verilebilmesi adına tekrar Sungurlu Devlet Hastanesine sevk edildiği, bunun dışında başvuranın hastaneye sevk hususunda periyodik olarak sırasını beklediği ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından Kurumumuza gönderilen yazılı görüşte özetle;

a. 4/4/2023 tarihi itibarıyla yaklaşık 4 aydır hastaneye sevk edilmediğini, "Minoxil" adlı ürün talebiyle ilgili olarak hastaneye gittiğinde hekimin kendisine söz konusu ilacın Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) güvencesi kapsamında olmadığını ve bu yüzden rapor düzenlenmesinin mümkün olmadığını belirttiğini, bahsi geçen saç bakım ürününün tarafına verilmemesi sebebiyle sağlığının tehlikede olduğunu,

b. Önlü arkalı şekilde "kullanılması uygundur" ibaresinin bulunduğu kaşeli ve imzalı kağıdı Kurum hekimine gösterdiği takdirde kendisine "Minoxil" saç bakım ürünü reçete yazılabileceğinin söylediğini, buna karşılık Kurum tarafından kendisine bu ürünün verilmediğini iddia etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkraları uyarınca özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre, hükümlü ve tutuklular Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (AİHM, *Hirst/Birleşik Krallık*, B. No: 74025/01, 6/10/2005).

11. Cezaevlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, tutuldukları alanların devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması, devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve

disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının sonucu olarak bu kişilerin sosyal ilişkilerinin ve dış dünya ile iletişimlerinin sınırlandırılması kaçınılmaz olacaktır. AİHM'e göre, suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip oldukları haklar sınırlanabilmektedir (AİHM, *Silver ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 5947/72, 6205/73, 7052/75, 7061/75, 7107/75, 7113/75, 7136/75, 25/3/1983).

12. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Sağlık ve anasının yanında kalan çocuklar" başlıklı 12'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hükümlüler, koğuş, oda ve eklentilerinde hekim raporuyla belgelendirilmek koşuluyla, sağlıkları için gerekli protez, ortopedik boyunluk, ortopedik yatak, solunum ve işitme cihazları, baston, tekerlekli sandalye ile kurum ve kişi güvenliği açısından sakıncası bulunmayan benzeri medikal eşyaları bulundurabilir."

13. Mezkûr Yönetmelik'in "Temizlik" başlıklı 13'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hükümlüler, koğuş, oda veya eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla kişisel ve çevresel temizliklerini temin için tarak, saç fırçası, sabun, kese, diş macunu, diş fırçası, tıraş sabunu, şampuan, parfüm, krem, saç boyası, çakısı bulunmayan tırnak makası, plastik saplı tıraş bıçağı, beş adet plastik elbise askısı, çamaşır mandalı ve gündelik hayatta kullanılan plastik eşyalar ile idarece uygun görülen uzunlukta çamaşır ipi bulundurabilir."

14. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar'ın (Nelson Mandela Kuralları) 24'üncü Kuralının ilgili bölümü şöyledir:

"1. Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması devletin bir sorumluluğudur. Mahpuslar, toplumda mevcut olan sağlık hizmet standartlarına sahip olmalıdır ve yasal statüleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmaksızın ücretsiz olarak gerekli sağlık hizmetlerine erişebilmelidir."

15. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec(2006)2-rev Sayılı Tavsiye Kararı'nın 39'uncu ve 40'ıncı maddelerine göre;

"Cezaevi yetkilileri sorumlulukları altında bulunan tüm mahpusların sağlığını korumalıdır. Cezaevindeki sağlık hizmetleri ulusal veya toplumsal genel sağlık idaresiyle yakın ilişki içerisinde düzenlenmelidir. Cezaevlerindeki sağlık politikası, ulusal sağlık politikasıyla bütünlük içinde ve uyumlu olmalıdır. Mahpusların, hukukî durumları nedeniyle ayrımcılığa tâbi tutulmaksızın ülkede mevcut olan sağlık hizmetlerine erişimleri sağlanmalıdır. Cezaevlerindeki sağlık servisleri, mahpusların yakalanmış olabileceği herhangi bir bedensel veya ruhsal hastalık ya da rahatsızlığı ortaya çıkarmak ve tedavi etmek için çaba göstermelidir. Bu amaçla mahpuslara, kurum dışında sunulanlar da dâhil olmak üzere gerekli tüm tıbbî, cerrahî ve psikiyatrik hizmetler sağlanmalıdır."

16. AİHS'nin "İşkence Yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi Devlete, özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin fiziksel refahını, diğer şeylerin yanı sıra, gerekli tıbbi bakımı sağlayarak koruma yükümlülüğü getirmektedir (AİHM, *Kudla/Polonya*, B.No: 30210/96, Karar Tarihi (K.T): 26/10/2000, para. 94). AİHM, birçok durumda, uygun tıbbi bakım eksikliğinin 3'üncü maddeye aykırı muamele anlamına gelebileceğine karar vermiştir (AİHM, *Wenerski/Polonya*, B.No: 44369/02, K.T: 20/1/2009, para. 56-65). Bununla birlikte, tıbbi bakımın mevcut olmadığı, ertelendiği veya başka şekilde yetersiz olduğu yönündeki dayanaksız bir iddia, normalde Sözleşme'nin 3'üncü maddesi kapsamında bir meseleyi ortaya çıkarmada yetersizdir. İnandırıcı bir şikâyet, normalde, diğer şeylerin yanı sıra, söz konusu tıbbi duruma; aranan, sağlanan veya reddedilen tıbbi tedaviye ve başvuranın tıbbi bakımındaki ciddi başarısızlıkları açıklayabilecek olan bilirkişi raporu gibi bazı delillere yeterince atıfta bulunmalıdır (AİHM, *Krivolapov/Ukrayna*, B.No: 5406/07, K.T: 2/10/2018, para.

76).

17. Başvuran, kendisine "*Minoxil*" isimli ilacın verilmesi hususunda uzman hekim görüşü bulunduğunu ancak muhatap Kurum İdaresi tarafından ilacın kendisine teslim edilmediğini ileri sürmüştür. Başvuru dilekçesi ve ekleri birlikte değerlendirildiğinde; Sungurlu Devlet Hastanesi Uzman Hekimi imzalı 8/12/2022 tarihli belgenin "*Minoxil*" ilaç bedeline ilişkin reddiyat makbuzu olduğu, Uzman Hekimin belgeye yalnızca "kullanılması uygundur" ibaresi düştüğü, bu nedenle söz konusu belgenin geçerli bir sağlık raporu olmadığı anlaşılmıştır. Keza Sungurlu İnfaz Hakimliği'nin 12/12/2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararıyla söz konusu belgede Uzman Hekim imzası bulunduğundan bahisle ilacın kullanımının uygun olup olmadığına ilişkin geçerli sağlık raporu düzenlenmesi gerektiğine karar verilmiş, muhatap Kurum tarafından çeşitli tarihlerde başvuranın hastaneye sevki gerçekleştirilmiş ve hastanede muayene olan başvurana "*Minoxil*" isimli ürünün reçete edildiğine ilişkin bir belge tanzim edilmediği görülmüştür.

18. Muhatap Kurum tarafından ayrıca "*Minoxil*" isimli kozmetik ürününün 1 yıl süre ile kullanılabilmesi için uzman hekimler tarafından ürünün kullanılması yönünde ifade içeren rapor hazırlanması gerektiği, Kurum kantininde "*Clear*", "*Bioblas*" ve "*Bioxcin Forte*" isimli saç bakım ürünlerinin bulunduğu ve bu ürünlerin de kendisi için faydalı olacağı yönünde başvurana bilgi verildiği belirtilmiştir. Başvuran hakkında düzenlenen 1/12/2022 tarihli reçetede "*Magnorm Efervesan*", "*Magosit*", "*Coledan D3*" ve "*Arveles*" isimli ilaçların reçete edildiği görülmüştür. Başvuran hakkında düzenlenen 7/12/2022 tarihli reçetede ise "*Ketoral*" isimli bir şampuanın reçete edildiği ve "*Minoxil*" isimli kozmetik ürününe yer verilmediği anlaşılmıştır.

19. Başvuran tarafından kendisi için "*Minoxil*" isimli ilacın kullanılmasının uzman hekim tarafından uygun görüldüğü belirtilmiş ancak bu ilacı kullanmasının bir zorunluluk teşkil ettiğine dair geçerli bir sağlık raporu sunulamamıştır. Bu doğrultuda muhatap Kurum İdaresi tarafından başvurana "*Minoxil*" isimli kozmetik ürününün yerine "*Clear*", "*Bioblas*" ve "*Bioxcin Forte*" saç bakım ürünlerinin kantinde satışa sunulduğu belirtilmiştir. 8/12/2022 tarihinde Sungurlu Devlet Hastanesi Dahiliye Polikliniği Uzman Hekimi tarafından "*Minoxil*" adlı ürünün kullanımının uygun olduğu belirtilmişse de bu ürünün kullanımının bir zorunluluk olduğuna dair sağlık raporu Kurumumuza da iletilmemiştir. Bunun yanında başvuran hakkında düzenlenen 1/12/2022 ve 7/12/2022 tarihli reçetelerde "*Minoxil*" adlı ürüne yer verilmediği görülmüştür. Ceza infaz kurumlarının güvenliğinin ve düzeninin sağlanması adına mahpuslara verilen ürünlerin denetimi ayrı bir önem taşımaktadır. Bu çerçevede bilhassa mahpusların sağlığına ilişkin kimyasal bazlı ürünler mahpuslara verilirken o ürünün verilmesine dair geçerli bir sağlık raporunun aranması, ceza infaz kurumları açısından elzemdir. Bu kapsamda, başvurana "*Minoxil*" adlı ürünün verilmemesi ve bunun yerine "*Clear*", "*Bioblas*" ve "*Bioxcin Forte*" saç bakım ürünlerinin kantinde satışa sunulduğunun belirtilmesinin hak ihlali teşkil eden bir uygulama olmadığı kanaatine varılmıştır.

20. Başvuranın bir diğer iddiası, hastaneye sevklerinin gerçekleştirilemediğine ilişkindir. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi'ne (AİÖK) göre mahpusların tutuldukları süre boyunca her zaman bağımsız bir doktora erişimlerinin bulunması gerekmektedir (AİÖK, 2. Genel Rapor, [CPT/Inf (92) 3], para. 56). Mahpusların hastaneye yatırılması veya bir uzman tarafından hastanede muayene edilmesi gerektiğinde hasta sağlık durumunun gerektirdiği aciliyette sevk edilmelidir (AİÖK, 3. Genel Rapor, [CPT/Inf (93) 12]).

21. 2015 tarihli Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları madde 24'e göre;

"Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması, devletin sorumluluğudur. Mahpuslar, topluma sağlanan mevcut sağlık standartlarından aynı şekilde yararlanır ve hukuki statülerine dayalı ayrımcılık olmaksızın, gerekli sağlık hizmetlerine ücretsiz erişime sahip olurlar."

22. Anayasa Mahkemesi (AYM) önüne gelen bir dosyada; “Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin hasta olmaları durumunda devletin kontrolü altında tuttuğu bu kişilere gerekli tıbbi yardımı sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün hiç veya gerektiği gibi yerine getirilmemesi sonucunda kişinin yaşamı veya vücut bütünlüğü bakımından tehlike arz eden acil bir duruma, ağır veya uzun süreli bir acı çekmesine sebebiyet verilmiş olması, belirtilen sonuçlar ortaya çıkmamakla birlikte kişinin tıbbi yardımdan mahrum kalmış olması nedeniyle yaşadığı stres, huzursuzluk veya aşağılanma hissini -olayın kendine has koşulları çerçevesinde- insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele düzeyine ulaşacak ciddiyette olması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiği kabul edilebilir. Bu kapsamdaki değerlendirmede kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasına bağlı dezavantajlı konumunun da dikkate alınması gerekir (AYM, N.K. B. No: 2019/42821, 21/9/2022, para. 41)” içtihadına yer vermiştir.

23. AYM önüne gelen bir başka dosyada; “Bir kişinin yaşamına yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin bulunduğu kamu makamlarınca bilindiği ya da bilinmesinin gerektiği durumlarda kamu makamlarının makul ölçüler çerçevesinde bu tehlikenin gerçekleşmesini önleyebilecek şekilde önlem alması gerekir. Ancak özellikle insan davranışlarının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlem veya yürütülecek faaliyet tercihi dikkate alındığında pozitif yükümlülük kamu makamları üzerinde aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanamaz (Müberra Yılmaz, B.No:2019/18532, 16/3/2022, para.43)” şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur.

24. Muhatap Kurum tarafından Kurumumuza iletilen belgelerden; başvuranın “Minoxil” isimli ürünün kullanılmasının zorunlu olup olmadığının anlaşılması için Aralık ayında 2 defa hastaneye sevk edildiği ve muhatap Kurum İdaresinin gerekli görüldüğü durumlarda başvuranın hastaneye sevkini gerçekleştirdiği anlaşılmış, söz konusu iddia kapsamında hak ihlali teşkil eden bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye